

ЗИГМУНД ФРОЙД УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНА

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою університету

Протокол №10 від
«11» червня 2025 р.

«КЛІЄНТ-ЦЕНТРОВАНА ТЕРАПІЯ»

СИЛАБУС

Освітній рівень: Перший (бакалаврський)

Галузь знань: С «Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини»

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма "Психологія"

Статус дисципліни: вибіркова

Форма навчання: денна

<u>Форма навчання</u>	<u>Курс</u>	<u>Семестр</u>	<u>Лекції (год.)</u>	<u>Практичні (год.)</u>	<u>Самостійна робота студента (год.)</u>	<u>Разом (год.)</u>	<u>Залік (сем.)</u>
<u>Денна</u>	<u>3</u>	<u>6</u>	<u>20</u>	<u>16</u>	<u>54</u>	<u>90</u>	<u>6</u>

1. Загальна інформацію про викладача (лектора, асистента).

Карамушка Людмила Миколаївна

Академік НАПН України, доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології ЗФУУ

Контактна інформація: e-mail: lkarama01@gmail.com

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

На вивчення навчальної дисципліни «Клієнт-центрована терапія» відводиться **90** годин **3** кредити ЄКТС.

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни

Вивчення здійснюється протягом 6 семестру на 3-ому курсі навчання.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Для успішного засвоєння дисципліни «Клієнт-центрована терапія» студентам необхідно мати ґрунтовні знання з таких предметів:

Пререквізити:

- Феноменологія в психології та психотерапії — дисципліна, що досліджує феноменологічний підхід до розуміння психіки та його застосування у психотерапевтичній практиці.
- Напрямки сучасної психотерапії. Інтеграція, діалог — курс, присвячений аналізу сучасних психотерапевтичних шкіл, їхньої взаємодії та можливостей інтеграції у професійній діяльності психолога.
- Індивідуальна та групова терапія — дисципліна, що вивчає методи психотерапевтичної роботи з клієнтами у форматі індивідуальних консультацій та групових занять, акцентуючи увагу на динаміці міжособистісної взаємодії.
- Психологія особистості — досліджує структуру, динаміку та індивідуальні особливості психіки, що визначають поведінку й розвиток особистості.

Постреквізити:

Після завершення дисципліни студенти зможуть застосовувати отримані знання у таких предметах та професійних сферах:

- Клінічна практика — дисципліна, що забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок у реальних умовах професійної діяльності психолога.
- Психологія сім'ї та подружжя — курс, присвячений дослідженню закономірностей розвитку сімейних і подружніх стосунків та методів психологічної допомоги сім'ї.
- Рівні психологічних втручань в психосоціальному супроводі — дисципліна, що вивчає структуру, етапи та інтенсивність психологічних інтервенцій у процесі психосоціальної підтримки клієнтів.

- Психологічний супровід військовослужбовців — навчальна дисципліна про теоретичні та практичні засади надання психологічної допомоги військовим у процесі служби, бойових дій та соціальної адаптації.

5. Характеристика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Клієнт-центрована терапія» спрямована на вивчення теоретичних засад гуманістичної психотерапії, розроблених К. Роджерсом, та їх застосування у психологічному консультуванні й психотерапевтичній практиці.

Дисципліна охоплює історичні витoki клієнт-центрованого підходу, його ключові принципи — емпатію, автентичність та безумовне прийняття, а також структуру терапевтичного процесу.

Особлива увага приділяється технікам активного слухання, етичним засадам практики, а також сучасним модифікаціям та інтегративним підходам.

У результаті вивчення дисципліни студенти набувають здатності застосовувати клієнт-центровані методи, формувати професійні навички консультування та розвивати компетентність психолога у гуманістичній парадигмі.

6. Призначення навчальної дисципліни.

Навчальна дисципліна «Клієнт-центрована терапія» призначена для формування у здобувачів вищої освіти знань про гуманістичні засади психотерапії, розроблені К. Роджерсом, та розвиток умінь застосовувати їх у психологічному консультуванні й психотерапевтичній практиці.

Призначення курсу полягає у засвоєнні ключових принципів клієнт-центрованого підходу — емпатії, автентичності та безумовного прийняття, а також у формуванні здатності будувати ефективні терапевтичні відносини.

Дисципліна забезпечує підготовку студентів до роботи з різними категоріями клієнтів, застосування технік активного слухання, аналізу сучасних модифікацій підходу та інтеграції його у практику психологічної допомоги.

7. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Клієнт-центрована терапія» є формування у здобувачів вищої освіти знання про теоретичні засади клієнт-центрованої терапії, розвинути навички застосування її принципів у психологічному консультуванні та психотерапевтичній практиці.

8. Завдання вивчення дисципліни

Завдання спрямовані на формування високого рівня професійної компетентності у здобувачів освіти, які зможуть ефективно працювати у сфері клієнт-центрованої терапії:

- Охарактеризувати історичні витoki та розвиток клієнт-центрованої терапії.
- Визначити основні поняття та принципи підходу К. Роджерса.

- Розкрити значення емпатії, автентичності та безумовного прийняття у терапії.
- Описати структуру терапевтичного процесу та роль психолога.
- Проаналізувати техніки активного слухання та відображення почуттів.
- Визначити етичні засади клієнт-центрованої практики.
- Дослідити сучасні модифікації та інтегративні підходи у клієнт-центрованій терапії.
- Сформувати практичні навички застосування клієнт-центрованих методів у консультуванні.

8.1. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Клієнт-центрована терапія» здобувач вищої освіти повинен знати:

- теоретичні засади клієнт-центрованої терапії та її місце у гуманістичній психотерапії;
- ключові принципи підходу К. Роджерса — емпатію, автентичність, безумовне прийняття;
- структуру та етапи терапевтичного процесу;
- техніки активного слухання та відображення почуттів;
- етичні засади клієнт-центрованої практики.

Уміти:

- застосовувати клієнт-центровані методи у консультуванні;
- будувати ефективні терапевтичні відносини з клієнтом;
- використовувати техніки емпатії та автентичності;
- аналізувати та інтерпретувати переживання клієнта;
- інтегрувати клієнт-центровані методи у сучасну психотерапевтичну практику.

9. Зміст навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Клієнт-центрована терапія» складається з двох змістовних модулів:

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи дисципліни

Тема 1. Вступ до дисципліни

Дисципліна відкривається ознайомленням із її предметом, метою та завданнями, що визначають місце курсу у системі психологічних наук. Студенти отримують уявлення про актуальність теми та її значення для професійної діяльності. Вступ формує базове розуміння структури навчального процесу та очікуваних результатів. Це створює основу для подальшого засвоєння матеріалу.

Тема 2. Історичні витоки та становлення

Розглядаються основні етапи розвитку дисципліни, її історичні корені та ключові концепції. Студенти знайомляться з провідними школами та підходами, які вплинули на формування сучасних методів. Аналіз історії дозволяє зрозуміти

логіку становлення дисципліни та її інтеграцію у психологічну практику. Це сприяє формуванню цілісного бачення предмета.

Тема 3. Теоретичні моделі та концепції

У темі висвітлюються базові теорії, що визначають методологію та практику дисципліни. Студенти вивчають різні концептуальні підходи та їхнє застосування у професійній діяльності. Теоретичні моделі допомагають пояснити механізми впливу та ефективність методів. Це забезпечує наукове підґрунтя для практичної роботи.

Тема 4. Основні поняття та категорії

Розглядаються ключові терміни та категорії, що формують понятійний апарат дисципліни. Студенти навчаються правильно використовувати професійну термінологію у практичній діяльності. Поглиблене розуміння понять сприяє точності у діагностиці та консультиванні. Це формує професійну мову майбутнього психолога.

Тема 5. Дисципліна у системі психологічних знань

Тема присвячена визначенню місця дисципліни серед інших напрямів психології та психотерапії. Студенти аналізують її взаємозв'язки з суміжними галузями та практиками. Це дозволяє зрозуміти інтегративний характер дисципліни та її роль у комплексній допомозі клієнтам. Формується системне бачення психологічної науки.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти та застосування

Тема 6. Методи та техніки роботи

У темі розглядаються практичні інструменти та методи застосування дисципліни. Студенти знайомляться з техніками, що використовуються у роботі з клієнтами. Практичні приклади допомагають зрозуміти ефективність різних методів. Це створює основу для формування професійних навичок.

Тема 7. Робота з різними категоріями клієнтів

Тема присвячена особливостям застосування знань у роботі з дітьми, дорослими та сім'ями. Студенти вивчають специфіку психологічної допомоги залежно від віку та соціального контексту. Практичні кейси дозволяють побачити різні підходи до роботи з клієнтами. Це формує гнучкість та адаптивність майбутнього фахівця.

Тема 8. Групові та індивідуальні форми застосування

Розглядаються особливості індивідуальної та групової роботи, їхні переваги та обмеження. Студенти аналізують динаміку групових процесів та індивідуальні стратегії допомоги. Порівняння форм роботи дозволяє обрати оптимальний підхід у конкретних випадках. Це сприяє розвитку професійної компетентності.

Тема 9. Дисципліна у клінічній практиці

У темі висвітлюється застосування методів дисципліни у роботі з психічними та поведінковими розладами. Студенти знайомляться з прикладами використання технік у клінічних умовах. Аналіз практики дозволяє зрозуміти ефективність дисципліни у лікуванні та реабілітації. Це формує навички роботи у медико-психологічному контексті.

Тема 10. Профілактика та розвиток особистості

Тема присвячена використанню дисципліни для профілактики психологічних труднощів та розвитку потенціалу особистості. Студенти вивчають методи формування позитивного мислення та самореалізації. Практичні приклади показують можливості застосування дисципліни у превентивній роботі. Це сприяє розвитку ресурсів та гармонізації особистості.

10. Структура залікового кредиту з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	у тому числі			
	усього	лекц	практ	с.р
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи дисципліни				
Тема 1. Вступ до дисципліни Ознайомлення з предметом, метою та завданнями курсу, його місцем у системі психологічних наук.	9	2	1	6
Тема 2. Історичні витоки та становлення Основні етапи розвитку дисципліни, ключові концепції та підходи.	9	2	1	6
Тема 3. Теоретичні моделі та концепції Огляд базових теорій, що визначають методологію та практику.	9	2	1	6
Тема 4. Основні поняття та категорії Визначення ключових термінів, їхнє значення у професійній діяльності.	9	2	1	6
Тема 5. Дисципліна у системі психологічних знань Місце та роль дисципліни серед інших напрямів психології та психотерапії.	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практичні аспекти та застосування				
Тема 6. Методи та техніки роботи Ознайомлення з практичними інструментами та методами застосування дисципліни.	9	2	2	5
Тема 7. Робота з різними категоріями клієнтів Особливості застосування знань у роботі з дітьми, дорослими, сім'ями.	9	2	2	5
Тема 8. Групові та індивідуальні форми застосування Порівняння індивідуальної та групової роботи, їхні переваги та обмеження.	9	2	2	5
Тема 9. Дисципліна у клінічній практиці Використання методів у роботі з психічними та поведінковими розладами.	9	2	2	5
Тема 10. Профілактика та розвиток особистості Застосування дисципліни для профілактики психологічних труднощів та розвитку потенціалу особистості.	9	2	2	5
Усього, годин	90	20	16	54

11. Тематика самостійних занять з дисципліни

Назви змістовних модулів і тем для вивчення	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
лекц		практ	с.р	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи дисципліни				
Тема 1. Вступ до дисципліни Ознайомлення з предметом, метою та завданнями курсу, його місцем у системі психологічних наук.	9	2	1	6
Тема 2. Історичні витоки та становлення Основні етапи розвитку дисципліни, ключові концепції та підходи.	9	2	1	6
Тема 3. Теоретичні моделі та концепції Огляд базових теорій, що визначають методологію та практику.	9	2	1	6
Тема 4. Основні поняття та категорії Визначення ключових термінів, їхнє значення у професійній діяльності.	9	2	1	6
Тема 5. Дисципліна у системі психологічних знань Місце та роль дисципліни серед інших напрямів психології та психотерапії.	9	2	2	5
Змістовний модуль 2. Практичні аспекти та застосування				
Тема 6. Методи та техніки роботи Ознайомлення з практичними інструментами та методами застосування дисципліни.	9	2	2	5
Тема 7. Робота з різними категоріями клієнтів Особливості застосування знань у роботі з дітьми, дорослими, сім'ями.	9	2	2	5
Тема 8. Групові та індивідуальні форми застосування Порівняння індивідуальної та групової роботи, їхні переваги та обмеження.	9	2	2	5
Тема 9. Дисципліна у клінічній практиці Використання методів у роботі з психічними та поведінковими розладами.	9	2	2	5
Тема 10. Профілактика та розвиток особистості Застосування дисципліни для профілактики психологічних труднощів та розвитку потенціалу особистості.	9	2	2	5
Усього, годин	90	20	16	54

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основні:

1. Роджерс К. *Становлення особистості: Погляд на психотерапію*. Київ: Видавництво «Основи», 2020.
2. Роджерс К. *Клієнт-центрована терапія: її сучасна практика, наслідки та теорія*. Львів: Світ, 2019.
3. Титаренко Т. М. *Психологічне консультування: гуманістичні підходи*. Київ: Либідь, 2021.
4. Лушин П. В. *Гуманістична психотерапія: теорія і практика*. Київ: УМО НАПН України, 2022.
5. Перун М. Б. *Клієнт-центровані методи у психологічній практиці*. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2023.

Додаткові:

6. Corey G. *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. Belmont: Cengage, 2021.
7. Mearns D., Thorne B. *Person-Centred Counselling in Action*. London: Sage, 2019.
8. Cooper M., O'Hara M. *Person-Centred Therapy: A Clinical Philosophy*. London: Routledge, 2020.
9. Sanders P. *First Steps in Counselling: A Students' Companion*. London: PCCS Books, 2018.
10. Wilkins P. *Person-Centred Therapy: 100 Key Points*. London: Routledge, 2022.

Інформаційні ресурси:

1. [Google Scholar – Person-Centered Therapy](#)
2. [ResearchGate – Publications on Client-Centered Therapy](#)
3. [APA PsycNet – Humanistic and Person-Centered Approaches](#)
4. [ERIC – Educational Resources on Counseling](#)
5. [Українська асоціація психологів](#)
6. [Національна академія педагогічних наук України](#)
7. [Міністерство освіти і науки України](#)
8. [American Psychological Association \(APA\)](#)

13. Контроль і оцінка результатів навчання

13.1. Види контролю (поточний, підсумковий), проміжна атестація

Методи контролю: поточний, підсумковий.

При оцінюванні знань здобувача освіти приділяється перевага стандартизованим методам контролю: тестування (комп'ютерне), письмові роботи, контроль практичних навичок.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Він містить: опитування, співбесіду, відповіді на питання, комп'ютерне тестування, виступ з доповіддю, захист рефератів.

Підсумковий контроль здійснюється наприкінці вивчення дисципліни у вигляді диференційованого заліку.

13.2. Форми контролю

Оцінка за розділ визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні кожного розділу (залікового кредиту) – 100, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 60 балів (60%), за результатами підсумкового контролю – 40 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей з кожної теми та під час індивідуальної роботи викладача зі здобувачами освіти. При оцінюванні навчальної діяльності здобувача освіти необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

ОЦІНКУ **“ВІДМІННО”** отримує здобувач освіти, який твердо знає програмовий матеріал, глибоко його засвоїв, вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає, у відповіді якого тісно пов'язується теорія з практикою. При цьому здобувач освіти не вагається з відповіддю при видозміні завдання, вільно справляється з задачами та питаннями другого та третього рівня оцінки знань, виявляє знайомство з монографічною літературою, вірно обґрунтовує прийняте рішення, різносторонніми навиками та прийомами виконання практичних робіт. Практичні навички виконує без помилок, вміє в професійній діяльності ефективно використовувати набуті знання.

ОЦІНКУ **“ДОБРЕ”** отримує здобувач освіти, який знає програмовий матеріал грамотно і змістовно його викладає, який не допускає значних неточностей у відповіді на запитання, правильно використовує теоретичні положення при вирішенні практичних запитань і задач, володіє необхідними навиками і технікою їх виконання.

ОЦІНКУ **“ЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який знає основний матеріал, але не засвоїв його деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність у викладанні програмового матеріалу і відчуває труднощі при виконанні практичних навичок або виконує їх з істотними помилками, з помилками вирішує ситуаційні задачі третього рівня контролю знань.

ОЦІНКУ **“НЕЗАДОВІЛЬНО”** отримує здобувач освіти, який не знає значної частини програмового матеріалу, допускає значні помилки у його викладанні, невпевнено, з великими труднощами виконує практичні навички.

Бали за поточну успішність прив'язуються до середньої арифметичної оцінки за традиційною чотирибальною системою незалежно від кількості занять. Конвертація проводиться перед підсумковим контролем.

Підсумковий контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем на останньому контрольному занятті. До підсумкового контролю допускають здобувачів освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальною програмою, та при вивченні розділу набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Конкретні форми підсумкового контролю визначаються у робочій навчальній програмі

Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо здобувач освіти набрав не менше 20 балів.

Оцінювання дисципліни:

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувачам освіти, яким зараховані усі розділи з дисципліни. Оцінка з дисципліни виставляється як

середня з оцінок за розділи, на які структурована навчальна дисципліна. Оцінка з дисципліни F ("2") виставляється здобувачам освіти, яким не зараховано хоча б один розділ з дисципліни після завершення її вивчення. Оцінка Fx ("2") виставляється здобувачам освіти, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але не склали підсумковий контроль. Вони мають право на повторне складання підсумкового контролю не більше двох разів за графіком, затвердженим деканатом.

Здобувачі освіти які одержали оцінку F по завершенні вивчення дисципліни (не виконали навчальну програму хоча б з одного розділу або не набрали за поточну навчальну діяльність з розділу мінімальну кількість балів), мають пройти повторне навчання з відповідного розділу. Рішення приймається керівництвом ЗВО відповідно до нормативних документів, затвердженим в установленому порядку.

14. Політика навчальної дисципліни

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися обов'язків, передбачених статтею 63 Закону України «Про вищу освіту», а також:

- своєчасно та в повному обсязі відвідувати заняття, передбачені навчальним планом та графіком навчального процесу;
- своєчасно та належним чином виконувати всі види завдань, передбаченими навчальними планами та програмами;
- у встановленому державними стандартами обсязі володіти теоретичними знаннями, практичними навичками, сучасними методами досліджень, проходити контрольні заходи, передбачені навчальними планами та програмами;
- своєчасно складати (перескладати) залік, виконувати контрольні роботи, відпрацьовувати заняття в терміни та за графіком, встановленими кафедрою психології;
- своєчасно інформувати викладача щодо неможливості з поважних причин відвідувати заняття;
- постійно прагнути до підвищення загальної культури, морального вдосконалення, проявляти належну повагу до керівних, науково-педагогічних, навчально-допоміжних працівників;
- дбайливо ставитись до майна, яке йому надано в користування, дотримуватись правил внутрішнього трудового розпорядку;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями.
- у повному обсязі відшкодувати збитки, нанесені невиконанням чи неналежним виконанням умов з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки.

Здобувач освіти зобов'язаний дотримуватися положень етичного кодексу ЗФУУ.

Здобувач освіти має права, передбачені статтею 62 Закону України «Про вищу освіту».

Усі форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів зазначенні в положенні університету про оцінювання результатів вивчення навчальної дисципліни.